

Pozdravljeni.

Preberi besedilo v učbeniku str. 99 in si oglej zemljevid na strani 100. Preberi tudi spodnje besedilo in reši naloge.

/.../Karantanija je bila prva samostojna kneževina južnih Slovanov. Njeno središče je bilo na današnjem Gosposvetskem polju. Približno 100 let (od srede 7. do srede 8. stol.) je živela svobodno življenje.

Oblast v Karantaniji je bila v rokah kneza; temu je oblast podelilo ljudstvo s posebnim obredom.

Ustoličevanje karantanskih knezov je potekalo sredi Gosposvetskega polja, v bližini Krnskega gradu. Tam je nekoč stal zgornji del kamnitega rimskega stebra; to je bil knežji kamen (danes je shranjen v deželnem dvorcu v Celovcu).

Na dan ustoličevanja je na knežji kamen sedel kmet. Okrog njega se je zbralo ljudstvo, da bi pričakalo prihod novega kneza. Ta je prišel s svojim spremstvom; oblečen je bil v slavnostno in bogato knežje oblačilo, ki pa ga je moral sleči, preden se je približal kmetu na knežjem kamnu. Obleči se je moral v kmečko nošo in se pokriti s kmečkim klobukom. V levo roko so mu dali palico, v desno pa povodec z dvema živalma – z lisastim volom in lisasto kobilo. Nato se je približal kmetu. Ta je glasno vprašal ljudstvo: "Kdo je tisti, ki se semkaj približuje?" "Deželni knez," je odgovorilo ljudstvo. "Je pravičen sodnik? Mu je mar za blagor domovine? Je svobodnega rodu? Je varuh prave vere?" je spraševal kmet in ljudstvo mu je odgovarjalo: "Je in vedno bo!" "S kakšno pravico me more pregnati z mojega sedeža?" je nadalje spraševal kmet. "Odkupil ti ga bo s šestdesetimi vinarji, z lisastimi živalmi in z obleko, ki jo ima. Tvojo hišo pa bo oprostil vseh davkov!" je odgovorilo ljudstvo. Tedaj je kmet kneza rahlo udaril po licu, vzel vola in kobilo ter se mu umaknil s kamna.

Novi vladar je sedel na knežji kamen in z mečem zamahnil na vse štiri strani neba. Tako je ljudstvu obljubil, da mu bo dober vladar in pravičen sodnik. Nato je izpil požirek vode iz kmečkega klobuka in tako potrdil, da bo zadovoljen s tem, kar daje domača zemlja. Simbolika ustoličevanja nosi dragoceno sporočilo: Knez je bil pri Karantancih le prvi med starešinami. Oblast je sprejel iz rok ljudstva. Na to naj bi ga vedno spominjali kmečka noša, vol, kobila in požirek vode iz kmečkega klobuka. Ta obred se je na Koroškem ohranil še dolgo potem, ko je Karantanija izgubila samostojnost. Po njem so še v poznem srednjem veku ustoličevali koroške vojvode/.../

NASTALA JE KARANTANIJA

1. Po prihodu v vzhodnoalpski prostor so Slovani ustanovili dve državi: *(Prepiši dve pravilni trditvi)*
 - a) Karniolo, ki je imela središče na Gosposvetskem polju.
 - b) Karniolo, ki je zavzemala prostor današnje osrednje Slovenije.
 - c) Karantanijo, ki je imela središče na Krnskem gradu na Gosposvetskem polju.
 - d) Karantanijo, ki je imela središče v Kranju.
2. Karantaniji so vladali knezi. Imeli so poseben obred – ustoličevanje knezov.
 - a. Kaj pomeni, da so kneza ustoličili?
 - b. Kakšna je bila vloga ljudstva pri postavljanju vodilnega moža dežele?
3. Razmisli, v čem se je opisan obred razlikoval od obredov kronanja vladarjev, ki so bili v navadi v srednjeveški Evropi.
4. Kateri materialni vir priča o ustoličevanju knezov? Nariši ga.